

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel nr. F 10:

Forespørgsel til socialministeren: »Hvilke initiativer vil regeringen tage for at hjælpe socialt truede familier med at overkomme deres vanskeligheder ved en styrket tværfaglig og tværsektoriel indsats, der fokuserer på hjælp til børnene, forældrene og familien som helhed?«

Af Tove Videbæk (KRF), Flemming Kofod-Svendsen (KRF), Ole M. Nielsen (KRF) og Jann Sjørnsen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 6/10 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/10 99).

Begrundelse

Tove Videbæk (KRF):

I denne folketingsssamling vil socialministeren fremsætte forslag til ændring af den sociale servicelov om truede børn og unge.

Det forslag rummer mange gode initiativer. Bl.a. skal det være lettere at træde til tidligere i et barns liv og sætte ind med nødvendig hjælp. Der er lagt op til, at barnets rettigheder bliver forbedret, og det er et vigtigt skridt i den rigtige retning.

Men det er ikke nok at fokusere på barnet. Vi må også tænke i helheder og i større sammenhænge, når det drejer sig om truede børn. Derfor vil Kristeligt Folkeparti gerne supplere socialministerens forslag med denne forespørgsel.

Vi foreslår bl.a., at den forebyggende, tværfaglige indsats intensiveres, og at også forældrenes rettigheder og familien som helhed medtænkes i den kommende lovændring. Jeg ser som forespørger og Kristeligt Folkepartis ordfører på området meget frem til debatten i dag.

Besvarelse

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg synes, det er utrolig godt og konstruktivt, at vi får en debat om, hvordan en anden form for samarbejde kan hjælpe nogle af dem i vores samfund, der har allermost brug for hjælp, både de børn, der lever under vanskelige sociale vilkår, og deres forældre.

Det her er et meget godt eksempel på, at vi bestemt ikke altid bruger pengene rigtigt. Det er

et område, hvor vi bruger mange penge, men hvor vi stadig væk kan se, at der er mange børnefamilier og børn, der stadig væk ikke får en hjælp, der for alvor bringer dem ud af deres vanskeligheder, selv om man bruger mange penge på at hjælpe dem.

En af de ting, der virkelig batter noget – det er jeg meget enig med forespørgerne i – er faktisk, at de mennesker, der har med de børn at gøre, samarbejder på en anden måde for at sørge for, at hjælpen bliver koordineret og trækker i den samme retning.

Det drejer sig jo både om det, man kalder et tværfagligt samarbejde, der handler om de fagpersoner med forskellig uddannelse og arbejdsområde, der arbejder sammen, f.eks. pædagoger, lærere, sundhedsplejersker og socialrådgivere, og så drejer det sig om det, forespørgerne rigtigt nok kalder det tværsektorielle samarbejde, der siger noget bestemt om, hvor de samarbejdende personer kommer fra. Det vil sige, når ansatte fra forskellige myndigheder og forvaltninger samarbejder.

Samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi, det såkaldte SSP-samarbejde, er jo et godt eksempel på det, hvor vi ved, at nogle af de børn og unge, der er i klemme, ikke kan hjælpes alene i socialforvaltningen eller alene i skolen eller alene med politiets indsats. Hvis de tre instanser arbejder sammen, så er det faktisk muligt at give de børn og unge en hjælp, der bringer dem ud af de vanskeligheder, de er i. Jeg vil egentlig sige, at helt tilbage fra starten med regeringens børneudvalg, der kom med en handlingsplan i 1994 for de svagstillede børn, var den her tankegang en bærende idé.

Det, vi har kunnet gøre som regering, har jo i høj grad været, at vi har tilskyndet kommunerne og amterne til at samarbejde på en ny måde. Det er jo noget af det, der kan være svært at lovgive om, fordi det handler om tilrettelæggelse af arbejdet ude omkring lokalt, og der er jo tradition for, at det er op til den lokale myndighed selv at finde ud af, hvordan man griber det an.

Man kan så diskutere, om det er rigtigt, og det skal jeg vende tilbage til. Men det er i hvert fald ud fra den overordnede holdning, at vi har forsøgt at fremme det tværsektorielle og det tværfaglige samarbejde.

I serviceloven, der jo trådte i kraft for godt et år siden, er der som noget helt nyt en formålsbestemmelse, som der jo var bred tilslutning til her i Folketinget, og der bliver det netop under-

streget og meget detaljeret beskrevet, hvad der er hensigten med sådan et samarbejde, og der bliver lagt op til, at for at opfylde hensigterne med hjælpen til børnene og deres familier er det meget vigtigt, at der bliver samarbejdet både på tværs af faggrænser og på tværs af sektorer.

Der har været en række forskellige metodeudviklingsprojekter, hvor vi har støttet kommunerne i nye former for samarbejde, og som noget nyt har vi gjort det, at vi har brugt erfaringerne fra de modelprojekter som undervisningsmateriale. Socialministeriet blander sig jo ellers ikke i, hvad det er for bøger, man bruger, når man uddanner pædagoger og sagsbehandlere. Men egentlig synes jeg, at det er en ret nærliggende og en god idé, at vi er med til at opsamle og formidle nogle af de gode erfaringer, der er ude omkring, til nye lærebøger til de forskellige seminarier og sociale højskoler, og det har vi egentlig haft gode erfaringer med.

Noget af det, der er sket på det seneste, er, at vi har fået et utrolig godt samarbejde med Kommunernes Landsforening om en bedre indsats i landets socialforvaltninger. Man kan jo sige, at socialforvaltningen er jo mødestedet mellem borgerne og den sociale lovgivning, og hvis ikke det mødested fungerer som et bindeled mellem hensigten i lovgivningen og den enkelte borger, jamen så er det, der opstår problemer, uløste problemer for borgerne, og frustrationer og manglende effektivitet, kan man også sige, i den offentlige indsats og i den måde, vi bruger pengene på.

Det er baggrunden for, at vi i Socialministeriet er gået sammen med Kommunernes Landsforening og en håndfuld kommuner om at udvikle bedre instrumenter og værktøjer til at sikre en bedre indsats i socialforvaltningerne. Og én af de ting, man dér arbejder med, er lige præcis det tværfaglige og det tværsektorielle arbejde.

Vi har også det, der hedder et anbringelsesudvalg, hvor vi sammen med kommuner og amter ser på mulighederne for at anbringe børn, og hvordan man samarbejder om hele anbringelsesforløbet. Vi har et evalueringsprogram, hvor noget af det, vi har manglet i socialt arbejde, er en vurdering af, om den store indsats, der bliver gjort ude omkring, rent faktisk har den virkning, vi sigter efter den skal have. Og det drejer sig også om at vurdere, hvordan der bliver samarbejdet ude omkring, om det er med den størst mulige effekt i forhold til de familier og børn, der er tale om.

Vi har valgt nogle særlige fokusområder ud. Vi ser f.eks. på familier med alkohol- og narkotikaproblemer, hvor forældrene er misbrugere på den ene eller den anden måde, og hvor vi ved, at det er børn, der i særlig høj grad kommer i klemme, og hvor vi ved, at det også er her, der i høj grad er brug for en tværfaglig indsats. Det drejer sig også om børn af forældre, der sidder i fængsel, og noget af det, vi også går i gang med, er børn, der er blevet seksuelt misbrugt eller oven i købet har været udsat for incest.

Endelig ved vi også, at når det drejer sig om børn og børnefamilier med en anden etnisk baggrund, så er der også her særlig brug for en bevågenhed for, at de instanser, der har med de børn og familier at gøre, bliver bedre til at arbejde sammen.

Endelig kan man sige, at det største skridt, vi er ved at tage, er et lovforslag om særlig støtte til børn og unge, hvor der som noget helt nyt nu kommer ind, at der faktisk er lagt op til en lovbestemmelse om, at der skal samarbejdes på tværs i den enkelte kommune, altså et påbud om, at man skal have et team af de instanser, der har med socialt belastede børn og børnefamilier at gøre.

Den konstruktion har vi allerede i Sundhedsministeriets lovgivning om børns sundhed, men det er for snævert et sigte, og derfor er vi enige om at brede den bestemmelse ud, så den også omhandler sociale forhold. I det hele taget kan man sige, at det lovforslag tager fat omkring nogle af de problemer, der stadig væk er, når det drejer sig om at hjælpe de mest belastede børn og deres forældre.

En anden bestemmelse, der er lagt op til i det nye lovforslag, er et pålæg om kvalitetsstandarder, altså at den enkelte kommune skal beskrive, hvad det er for en indsats, vi gør for de her familier, det drejer sig om, og hvad det er for nogle mål, vi har, og hvordan vi har tænkt os at nå de mål.

Jeg ser meget frem til, at det lovforslag bliver behandlet i Folketinget. Der har været en meget bred politisk drøftelse allerede under det lovforberedende arbejde, der har stået på i over et år, fordi det er et ret vanskeligt område, vi har med at gøre. Men jeg synes, at her er et område, hvor vi stadig væk bør have dårlig samvittighed, fordi der er børn, der har meget vanskelige opvækstvilkår, som ikke får den hjælp, de skal have, og derfor bringer deres negative sociale opvækst med sig videre op i voksentilværelsen.

Det er ikke, fordi der ikke bliver brugt mange penge på området. Det gør der, men vi mangler stadig væk at sørge for en ansvarlig, grundig indsats, der hele tiden tager sigte på at hjælpe de børn, der er i klemme og deres familier. Og på den måde ser jeg de initiativer, der er i gang, og hvor jeg synes, det her er en god anledning til at få lavet en status over, hvor vi er henne af, når det drejer sig om at opfylde de mål, som forespørgerne stiller sig.

Forhandling

Tove Videbæk (KRF):

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for besvarelsen. Jeg synes, at talen viser, at vi taler samme sprog. Det glæder mig at mærke socialministerens oprigtige engagement i at skabe bedre vilkår for truede børn og familier.

I Kristeligt Folkeparti ligger det os meget på sinde, at den forebyggende indsats over for truede familier bliver styrket. Der skal gribes ind på et tidligt tidspunkt, inden problemerne bliver rodfæstede og spredes i familierne. Vi kan lige så godt gøre det først som sidst, finde årsagen og få behandlet den én gang for alle, frem for at lappe på symptomerne løbende igennem mange år og i flere generationer.

Når familier vantrives, springer det i øjnene, at barnet er offer, men vi må ikke glemme forældrene. Når forældre svigter deres børn, kan man ofte konstatere, at de selv har oplevet svigt som børn. Problemerne går i arv. Derfor er det utilstrækkeligt, hvis samfundets hjælp alene foregår med det specifikke barns specifikke behov for øje.

Vi må se familien i et helhedsperspektiv og betragte familiens problemer på længere sigt, ellers får vi ikke brudt den sociale arv. En truet familie udsender faresignaler, og de faresignaler skal opfanges, allerede når de lyser gult. Rent faktisk viser forskning, at forældre ofte beder det offentlige om hjælp, før problemerne eskalere i hjemmet, men alt for tit bliver de ikke hørt.

En særlig gruppe er handicappede forældre. I dag kan handicappede forældre først få støtte, når problemer er synlige eller truende. Der kan altså ikke gives støtte til handicappede forældre med henblik på at varetage forældrerollen. Det mener vi bør være et selvstændigt kriterium for tildeling af hjælp.

Vi støtter socialministeren i, at den tidlige indsats skal sikres gennem et tværfagligt og tværsektorielt samarbejde mellem frontmedarbejdere. Det vil f.eks. sige sundhedspersonale, lærere og pædagoger, men den tværfaglige indsats skal fungere på et meget tidligt tidspunkt, allerede før det bliver aktuelt med en eventuel underretning.

I flere kommuner findes der gode eksempler på en kontaktpersonordning, hvor hver institution og skole får besøg af en kommunal sagsbehandler regelmæssigt. Ordningen sikrer, at personalet får information om tavsheds- og underretningspligt. Ordningen muliggør en løbende dialog om potentielt truede børn og skaber relation og forståelse mellem kommunale sagsbehandlere og pædagogiske frontmedarbejdere.

Erfaringer fra Greve Kommune viser, at antallet af underretninger er steget med hele 75 pct., siden kommunen fik en kontaktpersonordning.

Det er nu ikke nogen nyhed, at kontaktpersonordninger er succesrige. I et cirkulære fra 1993 opfordrede socialminister Karen Jespersen selv kommunerne til at etablere kontaktpersonordninger.

Behovet for en intensiveret indsats på tværs af faggrupper og sektorer får støtte fra en helt ny undersøgelse af børns vilkår. Den viser, at mange frontmedarbejdere har problemer med det kommunale system. Det er svært for dem at få fat i en sagsbehandler eller en psykolog. De føler, at sagsbehandlerne reagerer for langsomt efter en underretning, og de savner tilbage-melding.

Undersøgelsen viser også, at mange frontmedarbejdere mangler konkrete retningslinjer for arbejdet med børn i risikozonen. Meget taler altså for, at det vil være en stor hjælp for frontmedarbejdere og i sidste ende for de truede børn og deres familier, hvis landets kommuner indfører en kontaktpersonordning, og det vil jeg naturligvis gerne høre ministerens kommentar til.

Hvis en families problemer trods en tidlig indsats alligevel resulterer i en anbringelse, må hjælpen til familien ikke stoppe dér. Hvis der er en realistisk mulighed for, at familien kan komme til at fungere igen, skal alt sættes ind på at genoprette forældrenes evne til at give omsorg. Hvis der ikke er en realistisk mulighed, skal forældrene alligevel tilbydes størst mulig hjælp til at overvinde deres problemer.

En undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet viser, at kun 39 pct. af forældrene får hjælp, når deres barn er anbragt uden for hjemmet. Kun lidt mere end hver tredje får altså støtte til at blive bedre forældre fremover. Det må der ændres på, ellers vil årsagerne til anbringelsen fortsætte med at eksistere, og de vil invalidere familiens evne til at fungere på længere sigt.

Her skal helhedsperspektivet igen ind. Man kan fjerne nok så mange børn fra forældre, der svigter, og jeg har f.eks. læst om en mor, der fik fjernet i alt 7 børn, men hvis samfundet dernæst svigter og lader forældrene fortsætte deres belastede liv, får det store omkostninger for forældrene selv, for det anbragte barn, for kommende børn og for samfundet som helhed.

Peder Sass (S):

En fortsat sikring og videreudvikling af velfærdssamfundet bygger ikke alene på penge, men mere på en sikring af menneskelig kvalitet og menneskelige værdier. Et godt velfærdssamfund bygger på, at ingen, som har brug for hjælp, overlades til sin egen skæbne. Vi skal stille krav til hinanden, og den enkelte og familien skal have mulighed for en tilværelse med aktiv deltagelse, samvær med andre og en følelse af at høre til.

Det har været en af Socialdemokratiets hovedopgaver, siden vi overtog ledelsen af regeringen i 1993, at få vendt udviklingen og sætte massivt ind på de sociale områder. Det er ikke acceptabelt, at svagt stillede børnefamilier ender i en blindgyde i det sociale system. Derfor skal en tidlig forebyggende indsats fortsat have en meget høj prioritet i det sociale system.

Den sociale servicelov har især sigtet på en mere individuel og målrettet støtte over for de svageste grupper i samfundet, bl.a. sindslidende narkomaner, truede børn og unge og familier med tunge sociale problemer.

Socialministeriet har også taget initiativer til, at den sociale indsats over for sårbare børn er blevet forstærket. Det er vigtigt med en offensiv og målrettet indsats, der sikrer, at de dårligst stillede unge får et liv med gode muligheder for at opnå en positiv voksertilværelse.

I kommunerne gøres der en stor indsats for at udvikle et samarbejde mellem forvaltningerne. Derved kan de forskellige parter, og her tænker jeg på ungdomsklubber, skoler, daginstitutioner, hjemmehjælperne, sundhedsplejersker og andre fagfolk, bedre koordinere den samlede indsats over for den enkelte truede familie.

Et af de områder, der trænger til et serviceeftersyn inden for den sociale sektor, er behovet for efter- og videreuddannelse. Skal den igangværende kvalitetsudvikling fortsætte, er det nødvendigt at opkvalificere medarbejdere inden for området.

Der er et klart behov for nye teoretiske indsatsvinkler på det sociale arbejde, fremgår det af regeringens børneudvalgs handlingsplan, og der er fortsat behov for at udvikle nye arbejdsmetoder. Der er et behov for flere efteruddannelsesmuligheder, gerne tværfagligt med et lokalt afsæt. Det er vigtigt, at vi inddrager den enkelte familie i løsningen for forskellige opgaver, der vedrører familien. Dette fremgår også klart af formålsbestemmelserne i den sociale servicelov.

Der har allerede været iværksat en indsats over for de hjemløse, misbrugerne og de prostituerede. Det er vigtigt at fokusere på disse grupper, da de ofte belaster hele det offentlige system, hvis der ikke sker en helhedsorienteret indsats. Jeg anser det derfor for vigtigt at styrke indsatsen over for familier med alkohol- og narkoproblemer, ligesom jeg gerne ser en mere udbygget indsats over for børn, hvis mor eller far er i fængsel.

En målgruppe, vi ofte kommer til at overse, er familien, hvor den ene af forældrene har psykiske problemer. Det er derfor vigtigt for os at opnå resultater, og at vi koordinerer samarbejdet mellem de forskellige forvaltninger på dette område. Et sådant samarbejde kan medvirke til, at den enkelte og dermed også hele familien på sigt kan klare sig selv og få en bedre livskvalitet.

Jeg er bekendt med, at socialministeren har iværksat et udvalgsarbejde, der sigter på det formål netop at forbedre situationen, så vi får færre anbringelser.

Det er min klare overbevisning, at en mere målrettet indsats over for anbragte børn og unge må kunne bringe bedre resultater. En anbringelse uden for hjemmet koster i dag mellem 25.000 kr. og 50.000 kr. om måneden. Det må kunne gøres bedre.

Også andre ministerier arbejder langsigtet med den forebyggende indsats. Således har By- og Boligministeriet sat fokus på de bysociale problemer i en større sammenhæng, og byfornyelsen har også fungeret som et redskab i en integreret og mere helhedsorienteret politik, hvor de generelle levevilkår forbedres. Byfornyelsen anser vi også at ville kunne medvirke

til at forebygge de sociale problemer i de tungt belastede boligområder.

Resultatet af de langsigtede indsatser er selvfølgelig ikke altid lige synlige eller målbare, men med bl.a. denne debat sikres det, at der rettes fokus på området, og jeg er overbevist om, at der både er behov for, og at der en god økonomi i at forbedre forholdene for de socialt truede familier.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg er glad for at præsentere et forslag, der har bred opbakning blandt Folketingets partier, også af den sidste ordfører, og på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, SF, Dansk Folkeparti, CD, Det Radikale Venstre, Enhedslisten og Kristeligt Folkeparti vil jeg gerne fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at regeringen vil fremsætte forslag om en styrket indsats for de særligt truede børn og unge, opfordrer Folketinget regeringen til:

- at sikre en styrket forebyggende indsats over for potentielt truede børn og deres forældre, også for handicappede forældre,
- at sikre, at frontpersonalet i arbejdet med risikobørn i højere grad støttes i deres underretningspligt og involveres i sagsforløbet, når dette skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats i forhold til de truede børn og unge,
- at tilskynde kommunerne til at bruge den nære families og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for truede børn og unge,
- at bidrage til at opkvalificere anbringelsessteder til truede børn og unge såvel som behandlingssteder til børn og forældre med et misbrug,
- at sikre bedre vilkår for børn og unge med forældre i fængsel,
- at sikre en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 11).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se foran). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Erik Larsen (V):

På Venstres vegne vil vi gerne takke Kristeligt Folkeparti, fordi man her i Folketinget har rejst denne forespørgsel om familierne og de truede børn.

Efter vores opfattelse har der været alt for lidt fokus på de muligheder, der ligger i at forebygge, så familierne kan bringes i stand til at tage ansvar for deres børn, hvis de på en eller anden måde ikke er i stand til det. Der har været alt for megen fokus, også i medierne, på tvangsfjernelsesmuligheden, på tvangsfjernelsesprincipperne og på de vilkår, som børnene i de situationer har fået.

Efter Venstres opfattelse er der god grund til at sætte flere kræfter ind på en helhedsorienteret, forebyggende indsats over for de familier, der er truet, en indsats, som sætter familien i stand til at kunne påtage sig ansvaret ved at være familie og ved at have et forældreansvar.

Venstre finder, at de ressourcer, som der er omkring familierne og til de familier, der har en krise, ikke udnyttes godt nok i dag. Vi mener også, at lokalsamfundets forskellige muligheder skal inddrages i langt højere grad i det forebyggende arbejde, det være sig institutioner, skoler og ikke mindst lokale fritidstilbud.

Jeg vil vove at påstå, at netop de lokale fritidstilbud i meget høj grad har været i stand til at løfte unge ud af en social arv, måske endda i højere grad end socialpædagogiske tilbud, nemlig i balancen mellem den tidlige, tværgående forebyggende indsats og spørgsmålet om forældrenes ret til at være forældre. Eller sagt på en anden måde: Vi skal passe på, at vi i vores forebyggende, tidlige indsats ikke klientgør familier, hvor man i virkeligheden ikke burde gøre det.

Men selv om der er forebyggelse, og selv om vi kan pege på flere muligheder for at gøre en forøget indsats for forebyggelse, så må vi jo også konstatere, at det ikke altid er tilstrækkeligt, og at situationer kan opstå, hvor løsningen er at fjerne et barn fra hjemmet.

Vi har i den seneste tid i dagspressen set mange eksempler på, at de tilbud, som der gives børn og unge, ikke er gode nok. Sagt på en anden måde: Der er indimellem eksempler på, at det er skandaløst, hvad vi er vidne til.

Så derfor er der efter Venstres opfattelse brug for at se på tilsynet, se på den tilsynsforpligtelse, som den enkelte kommune har over for det enkelte anbragte barn, men også se på godkendelsesmyndighedernes administration af godkendelsesordningerne.

Vi må sikre, at når børn anbringes uden for hjemmet, sker det med kvalitet som overskrift, og i de kommende forhandlinger vil vi arbejde for, at det i højere grad kommer ind i lovgivningen.

Selvfølger skal man også passe på, at man ikke i sin iver for at lave godkendelser og tilsyn ender med at få standardløsninger, der er bygget op omkring de børn og unge, som i alt, alt for høj grad netop har brug for individuelle løsninger. Det er en balance, vi må finde, og det tror jeg også vi kan.

Der er mange muligheder for at hjælpe de truede børn og unge, og vi må ikke lade de muligheder ligge. Vi må også stille krav til de børn og unge, der her er tale om, for derigennem at vise dem respekt og også for at give dem muligheden for at bringe sig ud af en socialt belastende arv. Det betyder mere konkret, at man i højere grad i andet led skal sikre, at disse børn og unge får sejre i deres liv og ikke samler på nederlag.

Jens Heimbürger (KF):

Jeg vil gerne sige tak til Kristeligt Folkeparti for den debat, der er blevet rejst i dag.

Det er jo tankevækkende, når vi tænker tilbage på valgkampen i 1998, hvor det drejede sig om at dele sukkerkapper ud til alle 700.000 børnefamilier – de milliarder af kroner, det selvfølgelig ville koste, hvis vi skulle indfri det. Nu er vi landet på fødderne, og det gjorde vi sådan set allerede med den børnepolitiske redøgørelse sidste forår, hvor vi kunne konstatere, at langt de fleste børnefamilier er ressourcestærke. De har som regel to indtægter og en gennemsnitlig husstandsindkomst, der er over gennemsnittet for befolkningen i øvrigt.

Lad os derfor koncentrere os om de 4 pct., og lad os også konstatere, at af de initiativer, der er taget gennem årene, er ikke tilstrækkelig mange lykkedes. Lad os konstatere, at vi ikke ved lige nøjagtig, hvad der skal til, og lad os også konstatere, at til trods for at vi er blevet rigere og rigere og klogere og klogere, og at milliarderne, som vi har mulighed for at anvende, er blevet flere, er der altså masser af børn, hvor vi ikke er i stand til at bryde den negative sociale arv. Og

det er ikke denne regerings problem, det er vores allesammens problem. Det er ikke noget, der skal peges fingre ad over for nogen, men det er en smuk, smuk ambition, hvis vi kunne gøre noget ved det. Vi kan ikke løse alverdens problemer, men kunne vi gøre noget for de 4 pct. af børnefamilierne og især børnene, der er truede, har vi ikke været her forgæves.

Det nye er, som jeg ser det – i hvert fald også for en dels vedkommende i vort parti – at vi i stigende grad er indstillet på at gå ind ad børnenes dør. Det giver nogle problemer, fordi det her ikke er som med færdselsloven, hvor det kan måles. Det er et område, som er uhyre kompliceret, og hver eneste sag er genstand for diskussion og også for fejlbedømmelser. Men vi må konstatere, at ikke mindst når børnene ustandselig bliver gjort til kastebold mellem institutioner og offentlige myndigheder og hjem, opstår der problemer. Der er brug for opstramninger til fordel for børnene på området.

Der er også brug for, at de individuelle handlingsplaner, som rent faktisk skal laves i kommunerne, bliver lavet. Det var lidt af en skræmmende oplevelse at sidde ovre på Socialforskningsinstituttet sammen med en del af Socialudvalget og høre om en undersøgelse, der bl.a. fortæller, at for halvdelen vedkommende bliver disse individuelle planer ikke lavet til tiden, og for en fjerdedels vedkommende bliver de overhovedet ikke lavet eller er ikke lavet. Der er brug for den retssikkerhed, det både er for familien og for det enkelte barn, at der bliver lavet disse handlingsplaner. Det er altså ikke kun et spørgsmål om ny lovgivning, det er også et spørgsmål om, at vi holder fast i nogle af de beslutninger, der er taget.

Vi kunne godt tænke os, at man – som det også ser ud til at være undervejs – går ind i nogle mere permanente ordninger, for så vidt angår tvangsfjernede børn, så vi sikrer, at vi undgår kasteboldsituationen. Op til 2 år skal det være, og i ganske enkelte tilfælde skal vi have længere perioder, altså permanente fjernelser fra hjemmet.

Det korte af det lange er, at den vedvarende fokus, der er på området, skyldes, at det ikke kun er pressestof – hvad det selvfølgelig også er, for det er godt stof, der er gode, sørgelige, forfærdelige, hårrejsende historier – men at den vedvarende debat, som jeg fornemmer det, skyldes et oprigtigt ønske fra os alle sammen. Vi vil i Det Konservative Folkeparti gerne

bidrage med al vor energi, og vi vil også gerne bidrage til at finde de ressourcer, der skal til.

Vi er meget, meget åbne over for, at der bliver gjort noget ved dette område og støtter naturligvis også det forslag, som vi selv er medstillere til her i dag. Men først og fremmest tak for initiativet til Kristeligt Folkeparti.

Villy Søvnal (SF):

Efter SF's opfattelse er det en meget relevant forespørgsel, Kristeligt Folkeparti rejser i dag: Hvordan kan vi bedre hjælpe børn, forældre og familier som helhed, som er socialt truede?

Det er efterhånden mange år siden, at amtslæge Vagn Christensen gav udtryk for, at den mest målrettede sociale indsats, der kunne ydes overhovedet, var hjælp til unge mødre i en socialt udsat position. Jeg er overbevist om, at han stadig har ret, specielt i en periode, hvor polarisering vil være den mest dækkende overskrift til at forstå børns opvækst – forstået på den måde, at skellet mellem de børn, og det er langt de fleste, der klarer sig fint, og de børn, der ikke får en god start, er voksende. Det er et af de virkelig store paradokser i en samfundsudvikling, hvor rigdommen for de fleste bliver stadig større.

Samme Vagn Christensen betegner sig i øvrigt som terapeutisk nihilist, og hvis man nu lader sig inspirere af hans trosretning, bliver opgaven lidt bredere, end forespørgslen lægger op til, nemlig at sikre også udsatte familier bedre grundlæggende vilkår. Det gælder med hensyn til økonomi for de økonomisk dårligt stillede, og her synes jeg, det er flot, at socialministeren har genoptaget diskussionen om nyfattigdommen. Jeg tror, det er en vigtig diskussion, og jeg tror, det er en nødvendig diskussion, fordi vi har nogle forsørgere, der økonomisk er placeret et sted, hvor alene deres økonomiske forhold giver børn dårligere opvækstvilkår.

Men det drejer sig ikke kun om økonomien. Det drejer sig også om de store grupper af enlige forsørgere, hvor dagligdagen ofte er et kapløb med tiden, og netop derfor er tid også en afgørende ting i diskussionen. Det gælder om at sikre oplevelsesrige opvækstmiljøer, og det handler om kvaliteten af de tilbud, vi tilbyder vore børn på institutioner og på skoler. Det handler ikke mindst om en målrettet indsats over for de mest udsatte børn og unge, og på alle disse områder er SF kommet med forslag samlet under en overskrift, der hedder »Børns rettigheder«.

Men selvfølgelig er det ikke gjort med alt det forebyggende – det er blot det først fornødne. Det er også nødvendigt at sætte meget målrettet ind over for de socialt truede familier dér, hvor forebyggelsen ikke er lykkedes. Størstedelen af den indsats ligger som bekendt i kommuner og amter under den rammelovgivning, der nu er på området, og her står vi efter SF's opfattelse med et af hovedproblemerne.

Vi har efterhånden utrolig megen dokumentation for den manglende kvalitet i de tunge børnesager med de manglende handleplaner, når børn anbringes, selv om lovgivningen er klar nok – gad vide, på hvilket andet område lovgivningsmagten og regeringen ville have så stor langmodighed? Kunne man forestille sig, at nogen abstraherede fra skattelovgivningen i lange perioder, og at samfundet fandt sig i det? Svaret er nej. Det er bemærkelsesværdigt, at langmodigheden er så stor, når vi har at gøre med de allersværeste sager, disse tunge børnesager. Vi har også det problem, der hedder de kolossalt mange tunge sager, der nogle gange er hos en sagsbehandler, vi har den aktuelle debat om den manglende kvalitet på anbringelsesstederne, både opholdsstederne og også nogle af døgninstitutionerne, og endelig har vi en relevant diskussion, der hedder det manglende efterværn og de manglende tilbud til børn af syge og fængslede og hjælp til børn af en anden etnisk oprindelse.

Jeg vil godt allerede nu signalere, at vi i forbindelse med de kommende finanslovsforhandlinger og satsforhandlinger gerne vil løse nogle af de problemer, jeg har nævnt. Vi vil lægge meget stor vægt på det fra SF's side, og endelig vil vi meget gerne medvirke til de nye regler om børns fjernelse uden samtykke, som vi skal i gang med i den kommende folketingssamling.

Som afslutning vil jeg sige, at selv om jeg synes, at vedtagelsen måske springer meget af det forebyggende og det grundlæggende over, synes vi, de ting, der står i den, er rigtige, og derfor støtter vi vedtagelsen og vil stemme for den.

Inge Refshauge (DF):

Dansk Folkeparti har ikke nogen problemer med at støtte Kristeligt Folkepartis fremsatte forslag til vedtagelse.

Også i Dansk Folkeparti mener vi, at der skal gribes ind med hjælpende foranstaltninger over for familier, der er socialt truede, ikke mindst for børnenes skyld. Vi havde ved årsskiftet næsten 12.000 børn anbragt uden for hjemmet her i

landet, og heraf var ca. 1.250 tvangsfjernede. Hovedårsagen til disse anbringelser var enten, at barnet blev erklæret for adfærdsvanskeligt, eller omsorgssvigt fra forældrenes side, og det kunne muligvis være undgået i rigtig mange tilfælde, hvis der var grebet ind med forebyggende foranstaltninger fra kommunernes side – ikke alle fjernelser, men en del af dem.

Anbringelse af børn, enten det sker frivilligt eller ved tvang, har meget store menneskelige omkostninger, som for os er det vigtigste; men også samfundsøkonomisk er der store omkostninger. Men når det er sagt, kan jeg ikke lade være med at klandre kommunerne, for i alt for mange tilfælde er fjernelse af børn sket på alt for spinkle grundlag. I mange tilfælde er der ikke foretaget ordentlige forundersøgelser i hjemmet og ikke sat foranstaltninger i gang for at hjælpe familierne. Jeg siger ikke, at vi helt kan undgå at fjerne børn fra forældrene, for der er forældre, som aldrig burde have været forældre. Det, der forstyrrer i disse tilfælde, er, at børnene overhovedet ikke bliver hørt i sagerne, men regeringen er åbenbart nu på vej med et forslag, der vil ændre dette, så det ser vi frem til. Ligeledes skal vi have set på det faktum, at frivilligt anbragte børn ofte er kastebold mellem plejefamilier og egne familier – et faktum, der kun skader børnene.

Socialt truede familier skal der tages hånd om, det kan være i kortere eller længere perioder, alt efter hvad årsagerne til familiernes besværligheder skyldes. Samfundsmæssigt er det langt billigere at gribe ind i tide med støtte til hele familier end at lade det komme så vidt, at familierne går i stykker. Vi må ligeledes sikre, at der bliver skabt bedre vilkår for familier med anbragte børn, så børnene igen kan komme tilbage til familien. Her mener jeg også, at man skal se på, hvad bedsteforældrene til begge sider kan gøre. For børn med forældre, der er misbrugere, skal der ske foranstaltninger til at støtte og til eventuel afvænnning af forældre, så familiens ressourcer igen bliver så store, at de kan påtage sig ansvaret for børnene.

I Dansk Folkeparti mener vi, at man bør sætte ind meget tidligt over for de truede forældre med hjælp til at få familielivet til at fungere igen. Det er som regel børnene, der kommer til at betale prisen for et dårligt fungerende forældrepar. Man må i børneinstitutioner og skoler være meget på vagt over for børn, der udviser en adfærd, der giver mistanke om omsorgssvigt, og ikke være bange for at tage kontakt til

hjemmene. Tager man fat på problemerne i tide, kan mange unge mennesker reddes fra stofmisbrug og kriminalitet. Vi må kort sagt blive bedre til at forstå signalerne fra børn, der har det dårligt hjemme, og så sætte ind med hjælp hurtigst muligt.

Som tidligere nævnt kan vi støtte forslaget til vedtagelse.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Centrum-Demokraterne mener, at det er en meget velkommen debat. Vi synes, det er glimrende, at vi med jævne mellemrum tager præcis de her områder op og får dem debatteret her i salen. Det er i øvrigt også meget aktuelt, idet man jo i den senere tid i dagspressen, på konferencer og ved høringer har vendt præcis det spørgsmål her, for det er jo ikke alene det traditionelle billede, vi har af, hvilke familier der er truede, og hvilke børn der er truede.

Det har vist sig, at det, at vi har så forfærdelig travlt, det, at vi ikke har tid til vore børn, og det, at vi ikke evner – som nogle familier ikke gør – at give kærlighed og tryghed til børn, er et nyt billede, som vi ser på grund af den fortravlede hverdag, og det har i realiteten ikke så forfærdelig meget med penge at gøre.

Det har mere at gøre med mangel på oprigtig omsorg og nærhed over for børnene. Nu ser familier jo meget forskellige ud i dag, men det har vist sig at være væsentligt for et barn, at det har en fast, gennemgående person i sin barndom, som det har tillid til og tryghed ved, og hvor der er gensidig kærlighed.

Men hvordan får vi folk til at geare ned igen? Det kan man jo så spørge sig selv om, men det er i hvert fald de muligheder, vi burde have givet børnefamilierne, og det var jo sådan, at vi alle sammen stod spændte her i salen og skulle lukke børnepakken op og fandt ud af, at der ikke var meget andet end det flotte, glittede papir at glæde sig over, altså det, vi var blevet lovet. Så det står stadig tilbage at få udmøntet, hvad det er, man egentlig har tænkt sig.

Det, der er på bordet i stedet for, er jo forhøjelsen over 3 år af betalingen for daginstitutioner, og de spørgsmål, som vi skal behandle senere i dag, om omlægning af forhøjede børnetilskud, så det bliver taget over faderens bidrag. Jeg synes hellere, man skulle bruge de 250 mio. kr. til noget fornuftigt, bruge dem på dette område til at støtte præcis de truede familier med.

Men det, der skal til, er jo også et meget tættere samarbejde imellem ministerierne, end der

er i dag. Sådan har det altid været, og sidst hørte jeg undervisningsminister Margrethe Vestager sige, at vi kan jo ikke æde al den tid op i folkeskolen med vore forskellige former for information og pålæg af lærerne til at skulle tage sig af andre ting end det, det drejer sig om, nemlig at undervise. Men man er sådan set nødt til at gøre det, man er nødt til at have det samarbejde. Derudover er man også nødt til at gå ind i organisationerne, som har med børn at gøre i det daglige, også meget gerne de frivillige organisationer, og en af de ting, jeg synes er vældig godt, er det, der hedder voksenvenner, som påtager sig den opgave at være den faste gennemgående person.

Det, vi skal have et samråd om, er også spørgsmålet om opholdssteder i institutioner, hvor jeg synes, vi er kørt helt galt i byen. Det er vi, fordi vi har lukket de institutioner, der var, og som varetog opgaven med de meget vanskelige unge, og troet, det var noget, man kunne klare i opholdssteder. Det viser sig, at det kan man ikke, og under alle omstændigheder må vi endnu en gang konstatere, at tilsynspligten slet ikke fungerer.

Vi har haft en høring herinde om gravide misbrugere – noget, som sætter os i det sædvanlige dilemma om indgreb i den personlige frihed – og fandt ud af, at det kommende barn ingen rettigheder har. Det har så bragt os ind i nogle overvejelser om, hvordan vi kan bære os ad med at løse det problem. Der har været snakket om fastholdelse af de gravide misbrugere for at kunne behandle dem, så deres børn ikke nødvendigvis bliver født med et fatalt alkoholproblem.

Det er altså professionelle, det er frivillige organisationer, og det er ministerierne, der skal arbejde tættere sammen. Men frem for alt skal der ske en genopbygning af det institutionsnetværk, som vi har droppet, også meget gerne med lukkede institutioner til de kriminelle og voldelige unge. Det er altså et meget stort og bredt område, som vi er nødt til at tage fat på, og jeg forventer også, at det vil fremgå af det forslag, som ministeren fremsætter. Det er jeg overbevist om, og i hvert fald rummer forslaget til vedtagelse fra Kristeligt Folkeparti det, som CD gerne vil have puttet ind, og i lige så høj grad det, som jeg har nævnt her.

Dorit Myltoft (RV):

Jeg vil gerne sige tak til forslagsstillerne for anledningen til at drøfte dette vigtige emne.

Forleden dag blev socialministeren interviewet i tv i anledning af udgivelsen af socialministerens bog, og som en del af indslaget var der et kort klip med en ung mand, der levede af tiggeri. Han sagde bl.a., at hans liv gik på at overleve hver dag.

Men klippet viste samtidig, at det var en ung mand, som i sig fortsat havde et håb og en drøm om et andet liv – et håb, som ganske vist har det svært i mødet med hverdagens barske realiteter, og dog er det dette håb, der er udgangspunktet for, at der overhovedet kan sættes ind med nødvendig hjælp og støtte. At opgive det håb er det værste, der kan ske.

Men dette tv-klip viste også en skæbne, hvor det er relevant at spørge: Hvor gik det galt, og hvad gik galt? Det letteste er at sige, at det er samfundets skyld, men så enkelt er det sjældent. Når man i bagklogskabens lys ser på sådanne unge menneskers liv, og ser på, hvad der er gjort, er der ofte sat ganske mange hjælpeforanstaltninger ind – foranstaltninger, som hver for sig er gode nok, men hvor den indbyrdes sammenhæng og kontinuitet mangler, og hvor den første indsats kom for sent i gang. Man kan også sige, at den rigtige hjælp ikke var til stede på det rigtige tidspunkt.

Det er dette forhold, som giver mange socialarbejdere frustrationer og giver grobund for udbændthed. Det er dette forhold, som ofte gør, at de potentielt truede børn og unge ikke har gavn af de trods alt mange hjælpeforanstaltninger, som heldigvis er til stede. Forebyggelse, tidlig indsats og sammenhæng er nøgleord.

Jeg vil dog nævne to vigtige forhold, hvor der inden for de seneste 30 år har været ydet en generel forebyggende indsats, som har været rettet mod alle børn. Det ene forhold er de rigtig mange gode pasningstilbud, som kommunerne har etableret i de seneste år. Det har betydet en anelig nedsættelse af antallet af nøglebørn. Mange taler ofte om de gode, gamle dage, hvor mødrene passede børnene i hjemmet, men det er mere en myte end en realitet. Rigtig mange børn var tidligere nøglebørn, og det er et gode, at det ikke længere finder sted.

Det andet forhold, jeg vil nævne, er, at det ikke længere er alment accepteret at bruge tæsk som opdragelsesmiddel. Det er sjældent at se dette fremhævet, men det har betydet, at den udmygende og nedværdigende, men accepterede vold over for børn langt hen ad vejen er forsvundet.

Disse forhold, jeg her har nævnt, betyder til gengæld, at de børn, som er udsat for omsorgs-svigt og krænkelser, er så meget mere synlige, og at det er så meget mere synligt, at en indsats er nødvendig af hensyn til børnenes liv og af hensyn til de socialt truede familier. Det er et fælles ansvar, vi som samfund ikke kan se bort fra.

Det Radikale Venstre støtter indholdet af det fremsatte forslag til vedtagelse, fordi disse redskaber kan være med til at afhjælpe de problemer, vi er klar over eksisterer.

Jette Gottlieb (EL):

Det er mere end 20 år siden, at svenskeren Gustav Jonsson blev kendt i hele Norden for sit projekt med børnebyen i Skrå og for sin bog »Den sociale arvs onde cirkel – kan den brydes?«. Han beskrev dengang det, mange professionelle havde fortalt i en årrække, at en tung børneskæbne tilsyneladende går i arv.

I foråret udkom rapporten »Social arv« fra Socialforskningsinstituttet, og endnu en gang fik vi bekræftet, at den sociale arv eksisterer. For Enhedslisten er udfordringen herefter at få brudt den onde cirkel, for det er vi overbevist om kan ske. En stor og krævende arbejdsopgave, hvor der skal sættes ind på masser af områder.

Samfundets værdier skal fordeles mere ligeligt, så lavindkomstfamilierne får bedre økonomiske forhold. Social nød er i sig selv en trussel mod familiens trivsel og dermed mod børnene. Arbejde og fritid skal fordeles mere ligeligt. Det er jo fuldstændig tåbeligt, at en stor del af landets beskæftigede og ikke mindst børnefamilier løber af sted med tungen ud af halsen for at få dagligdagen til at hænge sammen, samtidig med at samfundet bruger enorme ressourcer på at holde en stor del af befolkningen uden for det egentlige arbejdsmarked.

Der skal gøres en særlig indsats for at højne uddannelsesniveaet på alle niveauer. Der er stadig alt for mange, der ingen uddannelse får, og de mange gør større indtryk på folkeskolen, end skolen gør på dem. De har jo allerede mistet modet, når de efter 9 års skolepligt ikke er nået nogen vegne. Det er ikke tilfældigt, at børn af forældre, der har bøger på hylderne i hjemmet eller bruger folkebibliotekerne jævnligt, er bedre til at læse end de børn, som forældrene gav op over for allerede i teenageårene.

Siden bistanndsloven afløste bl.a. revaliderings- og mødrehjælpsloven, er revalidering i

ringere og ringere grad blevet brugt forebyggende. Der skal flere ressourcer i børnesundhedsplejen, daginstitutionerne og skolerne, for det er jo her, en stor del af det forebyggende arbejde sker. En bred indsats, der generelt forbedrer børnenes forhold, hjælper også de truede børn. Adgangen til professionel hjælp skal også gøres lettere. Kigger man på, hvor mange ressourcer, der bruges på at få barnet fuldbårent ud af mors liv i forhold til de ressourcer, der efterfølgende bruges på at sikre kvaliteten af livet efter fødslen, er der jo virkelig iøjnefaldende misforhold.

Derfor skal der være let adgang til råd og hjælp, til åben børne- og ungdomsrådgivning, hvor man kan hente hjælp til stort og småt uden at frygte en registrering, der stempler én som en dårlig forælder, for det er jo nok et af de steder, hvor den enkelte er aller-, allermost sårbar, at man kan skabe tvivl om deres evne til at drage omsorg for deres børn. Men det bør blive en naturlig del af socialforvaltningen i alle landets kommuner, at man har en sådan rådgivning. Her skal man kunne få hjælp af sundhedsplejersker, socialrådgivere, pædagoger og børnepsykologer. Erfaringerne fra f.eks. de nu lukkede familiecentre i København viser, at mange familier er interesserede i den form for hjælp, før tingene kører helt i hårdknude. De vil gerne selv gøre en indsats.

Det forekommer besynderligt, at alle betragter det som indlysende, at man skal have en læreruddannelse for at undervise i folkeskolen, hvorimod der ikke stilles nogen formelle uddannelseskrav til de kommunale sagsbehandlere, der skal arbejde med de truede børnefamilier. Sagsbehandlerne i kommunernes børne- og familieafsnit har alt fra en kontoruddannelse til en socialrådgiveruddannelse med overbygning. Kommunerne afsætter alt for få penge til målrettet grund- og efteruddannelse, hvilket bl.a. mærkes på efteruddannelsesafdelingerne på landets sociale højskoler. Det svingende og alt for tit ringe uddannelsesnivea er også kendt i Socialministeriet. Man kunne bl.a. se på ankesagerne, at det socialfaglige niveau i sagsbehandlingerne var alt for dårligt, og derfor lavede Den Sociale Ankestyrelse og Socialministeriet sidste år en række kurser for sagsbehandlere.

Men gode viljer er ikke nok i arbejdet med truede børn, og derfor bør der efter vores mening stilles meget videregående uddannelseskrav til de kommunale sagsbehandlere. Truede

børn og deres familier koster samfundet mange penge, og måske er der derfor i kortsynethedens navn skåret ned på den forebyggende og behandlende indsats. Når beløbet er stort, er der mange, der tror, at så er der et automatisk grundlag for at skære ned, men sådan er det jo ikke. Alt for mange døgninstitutioner er blevet lukket, både behandlingsinstitutioner for børn og institutioner til parallelanbringelse. Resultatet er, at markedskræfterne virkelig er slået igennem, og i dag er der mangel på pladser. Pladsudbyderne bestemmer prisen, og barnet og familien må tage til takke med den plads, der er ledig, og det er altså ikke altid den rigtige eller optimale for barnet eller familien.

For få penge og for få og for ringe personaleressourcer giver sig udslag i alt for mange eksempler på resultatløse foranstaltninger, og heller ikke kassetænkning fremmer kontinuiteten. Handlingsplanerne, som var et resultat af Graversen-udvalgets arbejde, skulle højne niveauet, men det viser sig, at handlingsplanerne bare er blevet en sur pligt for sagsbehandlere og sjældent udarbejdes i samarbejde med forældrene og barnet eller den unge.

Hvis vi vil gøre det bedste, koster det mange penge, og det koster mange penge her og nu. Til gengæld kan det sagtens være, det på længere sigt bliver en reel økonomisk besparelse, så det eneste, der reelt stiger, er livskvaliteten og tilfredsheden hos de truede børn og deres familier.

På det grundlag er vi med til at stille det forslag til vedtagelse, som Kristeligt Folkeparti har udarbejdet, og vil gerne arbejde for, at de ting sættes i værk hurtigst muligt.

Tom Behnke (FRI):

Jeg skal beklage, at jeg ikke har kunnet følge debatten her i dag. Der har været nogle andre påtrængende opgaver i huset, men jeg vil gerne understrege, at i det tilfælde, da Frihed 2000 havde været til stede fra starten, havde vi også set frem til at kunne være medforslagsstillere på det forslag til vedtagelse, der nu er fremlagt. Vi er helt enige i det, der er indeholdt i forslaget, og ville gerne have været medforslagsstillere, men det er der som sagt en god grund til at vi ikke er. Vi vil selvfølgelig stemme for det, når det nu kommer til afstemning.

Vi er meget enige i, at netop når der er tale om de truede børn og børn, som bliver anbragt uden for familien, når der ikke er andre muligheder, skal man gå meget konkret ind i den en-

kelte sag og se meget konkret på, hvad man kan gøre i den enkelte sag, for at problemerne bliver løst, og for at børnene bliver hjemgivet så hurtigt som muligt.

Vi er også meget tilfredse med, at der er kommet en pind med om, at man skal bruge den nære familie. Vi ser desværre alt for tit, at når børn bliver tvangsfjernet, fordi det er den eneste mulighed, der er tilbage, tvangsfjerner man ikke bare barnet fra forældrene, men også fra bedsteforældre og den øvrige familie, og det er ikke hensigtsmæssigt.

Der kan være forskellige årsager til, at forældrene ikke magter opgaven, men det er ikke ensbetydende med, at man skal afskære forbindelsen til hele den øvrige familie, og derfor er vi meget glade for, at den pind er kommet med. Det er en af de pinde, vi vil bringe frem og understrege i det videre forløb, fordi det er utrolig vigtigt, at barnet bevarer kontakten til sin familie, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre.

Så vi støtter forslaget.

Tove Fergo (V):

Jeg vil også på vegne af en lille gruppe i Venstre sige Kristeligt Folkeparti tak for at rejse debatten om familiens centrale rolle i forbindelse med varetagelsen af dens børns opvækst og i forbindelse med det sociale arbejde.

Jeg synes, det er utrolig nyttigt at få sat familiens rolle på dagsordenen, og jeg synes, der er sagt rigtig mange gode ting og kloge ting.

Jeg er meget ked af at skulle stå her på denne lille gruppes vegne, men på baggrund af den anden pind i dagsordensforslaget er vi desværre nødsaget til at stemme imod dette dagsordensforslag, og det gør vi med meget trist sind, for jeg ser så mange problemer i denne øgede overvågning og indberetning om mennesker i Danmark.

Det kan simpelt hen ikke være rigtigt, at mennesker, familier og måske især de svageste familier skal være bange for at lukke døren op for deres sundhedsplejerske, skal være bange for at sende deres børn i daginstitution, skal være bange for, når skolelæreren ringer, fordi der er problemer med barnet, om det nu vil føre til en indberetning. Det skaber utryghed, og det skaber angst netop hos de mennesker, som vi jo så gerne vil hjælpe alle sammen.

Vi har jo en lov om indberetningspligt i Danmark, og jeg er sikker på, at de frontarbejdere, der ser, at noget er ravsuskende galt, også indberetter det. Jeg ved ikke, om det er rigtigt,

at de skal have tilbagemelding fra kommunen om, hvad der nu sker med barnet og med deres indberetning.

Jeg ser en masse problemer i forbindelse med det, der bliver skrevet i de her sagsakter, for når der bliver indberettet, så bliver der jo skrevet noget ned i sagsakterne. Der kommer til at stå f.eks., at man har mistanke om, at barnet lider af omsorgssvigt, eller at faderen er incestuøs over for barnet, og det kan aldrig nogen sinde blive slettet. Det har man ingen ret til at få slettet. Det skal stå der for good and ever. Så længe det problem ikke er løst, ser jeg, der er store problemer med netop den pind.

Alle de andre punkter og alt det, der er sagt i løbet af debatten, kan vi skrive 100 pct. under på. Det er så vigtigt og væsentligt at få fremhævet familiens betydning, det forebyggende arbejde, den ordentlige, kvalitetsfulde sagsbehandling, og set på bedsteforældrene og den nærmeste familie også. Alt det er det så rigtigt og så godt, at det bliver sat på dagsordenen. Men lige netop denne indskærpelse af overvågningen ser vi som en fælde, hvor vi risikerer, at mange flere familier kommer til at lide, og mange flere børn kommer til at lide, fordi de ikke tør bruge det sikkerhedsnet, som vi jo alle synes, der skal være.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Jeg vil bare sige til fru Tove Fergo, at jeg tror, at hun ser spøgelse. Jeg kan godt forstå, hun ser spøgelse, fordi med de vinde, der blæser fra Indenrigsministeriet, kan man jo godt fristes til at tro, at en sådan holdning kunne føre til nogle tilstande som det, der ligger i forhold til det, som indenrigsministeren foreslår.

Men jeg mener aldrig nogen sinde, at det har ligget i det, der står her, nemlig at man skal støttes i sin underretningspligt. Det er ikke de samme vinde, der blæser i det forslag her. Jeg er enig i, at der er grund til at være opmærksom på, at vi ikke får et overvågningssamfund af den karakter, men det ligger ikke i dagsordenen, det ligger ikke i forslaget til vedtagelse. Min tilslutning til det bygger i hvert fald heller ikke på en sådan opfattelse af, hvad der ligger i underretningspligt.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Tove Fergo vil jeg gerne sige, at via det her forslag bliver underretningspligten jo ikke

skærpet, men vi vil sikre, at frontpersonalet bliver informeret om og undervist i deres tavsheds- og underretningspligt. Frontpersonalet bør involveres mere i sagsforløbet, fordi det er dem, der er tæt på børnene. Alt det her vil vi gøre for at sikre, at der kan gribes ind så tidligt som muligt, for at vi kan hjælpe børnene tidligt muligt og bryde den sociale arv.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Men det er jo sådan, at både sundhedsplejersker og pædagoger og lærere har indberetningspligt. Ministeriet har for ikke så længe siden udgivet en tyk bog, hvor det er blevet indskærpet, at de har underretningspligt. Så når det her kommer netop på dette tidspunkt, hvor man jo skærper tonen og kræver, at naboer skal angive naboer, og sundhedsplejersker skal angive forældre, osv., så har det meget uheldige bivirkninger og en meget uheldig klang.

Jeg ville som forælder ikke turde lukke en sundhedsplejerske ind i mit hus efter det her, for det er en skærpelse af indberetningspligten. Det er en opfordring til, at vi skal bruge den.

Jeg synes, at fru Tove Videbæk sagde, at deres indberetningspligt og tavshedspligt skal støttes. Hvis ordet »tavshedspligt« kom med, så synes jeg, at det får en helt anden betydning, og så er jeg sikker på, at vi, der er i den lille gruppe, også ville kunne støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Tove Fergo: Jeg mener stadig væk ikke, det er en skærpelse. Det er selvfølgelig uheldigt, at de andre forslag er kommet frem samtidig, men det her er bestemt ikke en skærpelse. I den her involvering af frontpersonalet, har vi i hvert fald tænkt tavshedspligten med i underretningspligten, og det vil jeg da gerne have med.

(Kort bemærkning).

Tove Fergo (V):

Jeg forstod på fru Tove Videbæk, at teksten så bliver ændret til indberetningspligt og tavshedspligt. Hvis det er tilfældet, så vil vi sige tak for det, og så kan vi også støtte dagsordenen.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg synes, det har været utrolig opmuntrende med de meget ensartede tilkendegivelser, der har været i dag i den debat, vi har haft om de socialt belastede børnefamilier og truede børn.

Jeg tror, at vi virkelig står foran en ny landvinding, fordi der har vist sig en så bred tilslutning til de holdninger, som jeg har skitseret i det lovforslag, der er på trapperne, når det gælder hjælp til de mest belastede børn og deres familier.

Det er jo vigtigt at huske på – sådan som alle ordførere også har været inde på – at det drejer sig om en forebyggende indsats, der kan hjælpe forældre til selv at tage ansvaret for opvæksten af deres børn, og også at man, når man konstaterer, at det ikke kan lade sig gøre, så er opmærksom på barnets tarv og sørger for, at det får nogle andre opvækstbetingelser, der gør, at det kan få en ordentlig tilværelse senere hen, selv om det har haft vanskelige vilkår som barn.

Så jeg ser det her som en tilkendegivelse om, at der er et bredt flertal også bag, at vi skal arbejde videre med det lovforslag. Jeg regner med, at vi kan fremsætte det til januar og få det behandlet færdigt i løbet af foråret.

Formanden:

Er der flere, der ønsker ordet? Fru Tove Videbæk, ordfører for forespørgerne.

Tove Videbæk (KRF):

Tak for mange positive kommentarer til det her forslag og for den brede, næsten enstemmige opbakning, som forslaget har mødt.

Jeg må sige til det sidste indlæg vedrørende underretningspligten, at tavshedspligten havde jeg selv tænkt med som en helt naturlig del af dette. Men det er ikke med på papiret, og det vil være lidt for voldsomt at skulle til at lave om på det nu. Så forslaget forbliver, som det står på papiret.

Jeg er glad for, at der er stor enighed om, at den forebyggende indsats skal styrkes både over for børn og forældre, at frontpersonalet skal have bedre vilkår, at der skal ske en opkvalificering af anbringelsessteder, at vi må skabe bedre vilkår for børn og unge med forældre i fængsel, at der skal ydes en målrettet indsats over for forældre til anbragte børn, og sidst, men ikke mindst, at både før og under anbringelsen bør den nære familie og lokalsamfundet inddrages aktivt i forhold til den truede familie. Mange af os har fået breve fra frustrerede bedsteforældre, som bliver holdt udenfor, selv om de gerne vil hjælpe deres egne børnebørn og deres familie. Desuden kan frivillige foreninger og organisationer eller idrætsklubber

inddrages i arbejdet med at få en truet familie på fode igen.

Vi skal i det hele taget blive bedre til at trække på ressourcerne i det civile samfund. På den måde får vi også skabt et netværk omkring den truede familie, og netværk er intet mindre end afgørende, når en truet familie skal hjælpes. I den situation er det ikke nok at have behandlede fra det offentlige omkring sig. Uanset hvor stort engagement behandlerne lægger for dagen, kan de ikke erstatte dedikerede venner, familiemedlemmer og frivillige grupper i det nære samfund.

Men tak for opbakningen. Vi håber, at alle disse forslag må indgå i det kommende lovforslag vedrørende truede børn og unge og deres familier. Tak for en god debat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 11 af Tove Videbæk (KRF), Peder Sass (S), Erik Larsen (V), Jens Heimburger (KF), Villy Søvnald (SF), Inge Refshauge (DF), Yvonne Herløv Andersen (CD), Dorit Myltoft (RV) og Jette Gottlieb (EL) (se foran) vedtoges med 102 stemmer (S, V, KF, SF, DF, CD, RV, EL, FRI, KRF og Frank Dahlgaard (UP)) mod 3 (Charlotte Antonsen (V), Inge Dahl-Sørensen (V) og Tove Fergo (V)).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 12:

Forespørgsel til socialministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om de ældres situation i Danmark, herunder med henblik på at sikre det fornødne antal pladser på plejehjem og alderdomshjem, sikre en ordentlig og behovsbestemt hjemmehjælp og sikre ensartede regler over hele landet for tilskud til medicin m.v.?«

Af Inge Refshauge (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Birthe Skaarup (DF) og Peter Skaarup (DF).

(Forespørgslen anmeldt 6/10 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/10 99).